

האליזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: כשרות (קבו)

כ"ה בסיון תשע"ח 1225 (שנה כג')

פרשת שלח-לך - שבת מברכי

ההפטרה:

"וישלח יהושע" (יהושע ב)

ראש חודש תמוז יחול א"ה בימים רביעי וחמישי מולדו לבילי חמישי בשעה 19:05 ו- 7 חלקים

"והימים ימי ביכורי ענבים... ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד ומן

הרימונים ומן הזתאים" (ויקרא כ, כג)

"והימים ימי ביכורי ענבים" - אומר האר"י הקדוש שמצוות ביכורים מהווה תיקון לחטא המרגלים.

הללו המאסו את הארץ שהביאו עמהם לעם ישראל שחיה במדבר מהפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל והציגו כמזרים וגדולים עד ששמונה אנשים צריכים לאחוז באשכול ענבים כדי שיוכלו להרימו.

ואילו מצוות ביכורים ניתנה משום חיבת הארץ להראות כמה ארץ ישראל משופעת בשפע פירות והיא בבחינת ארץ זבת חלב ודבש ונוהגת בשבעת מיני הפירות שנשתבחה בהם הארץ.

מעינה של תורה

"...בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה והיה באשכולכם מלחם הארץ

תרמו תרומה לה' (דברים יז-יט)

האדם נברא באופן שצריך הוא לאכול ולשתות על מנת שיוכל להתקיים ולחיות כדי שיקדש וירומם את כל העניינים הגשמיים להשם יתברך. לפיכך לפני גישתו לאכול עליו להתבונן בנפשו ולומר: השם יתברך היה יכול לתת לי חיים בלעדי האכילה, אין זאת כי רצונו שאקדש אותם ואוכל בקדושה וטהרה ולא רק כדי להשביע את תאוה האכילה, וזה שאומר הפסוק "בבואכם אל הארץ" - שתמצאו להנות מהעניינים הגשמיים "והיה באשכולכם מלחם הארץ" - תאכלו ממנו באופן "שתרמו תרומה לה'" - תקדשו אותם ע"י שתאכלו אותם מתוקנים ותברכו לפני ואחרי...

איסור ערלה וטעמו

השקפת היהדות

סיפר הרב יגאל כהן שליט"א, ראש מוסדות "יביע אומר" בבני ברק: הכרתי

יהודי אחד שזכה לחזור בתשובה, אחרי תקופה הוא מצא את זיווגו והתחתן.

אמרה לו אשתו שזה לא מתאים לכן תורה מכונת בצבע אדום וביקשה ממנו שיצבע אותה בצבע אחר, הוא בדר והבין מהר מאוד שהצביעה תעלה לו יקר ולכן החליט למכור את המכונת ולקנות מכונת אחרת בצבע מתאים יותר, הוא פרסם בעיתון, אחד הקונים שהגיע אליו היה ערבי, הוא בדק את הרכב וביקש להתניע את המכונת כדי לבדוק את הביצוע של המנוע, הוא לחץ עברו על הגז אך הערבי ביקש לנסות בעצמו, הוא נכנס למכונת התניעה וברח עימה. בעל הרכב עמד נדהם למספר שניות אך התעשת מהר מאוד והחל לשבח ולהודות לקב"ה על המצב שנקלע אליו והצדיק עליו את דין שכל מה שהקב"ה עושה זה לטובתו!!

הוא הלך להתלונן במשטרה על מכונתו שנגנבה ע"י ערבי... לאחר חודש התקשרו אליו מהמשטרה והודיעו לו שמצאו את מכונתו, הוא הגיע לתחנת המשטרה והתברר שהערבי צבע

העלון לעילי נשמת חי אברהם אלברטו ישראל בן שרה ז"ל שפקודתו ב-ל' סיון תנצ"ב

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 23:8

כניסת שבת: 7:26 יציאת שבת: 8:18 יציאת שבת: 9:13

ב. איסור ערלה נוהג מהתורה בין בזמן שבית המקדש היה קיים בין בזמן הזה (ש"ע ס"ח) ונוהג בכל מקום בין בארץ בין בחוץ לארץ [בארץ ישראל ממקרא מפורש בתורה ובח"ל הלכה למשה מסיני] (ס"ט).
ג. איסור ערלה נוהג בין בפירות של ישראל בין בפירות של גוי (ש"ע ס"ח), ואף שהגוי נטע עץ לעצמו לצורך שימוש, אין לקנות ממנו פירות ערלה שיצאו מעץ זה (ילקו"י ערלה פ"א ס"ג).

ד. פירות של ערלה אסורים אפילו בהנאה (ש"ע ס"ח) ודינם בהשמדה ע"י שריפה (הרמב"ם מהל' מאכלות אסורות פ"ט הל' כז) מכל מקום רשאים לתלוש את פירות הערלה כשהם עדיין בוסר ולהשמידם בלא שריפה (ערוך השולחן ס' רל"ג ס"ג) וכן רשאים להפיל את הפרחים [שמהם עתידים להתפתח פירות הערלה] מאחר ועדיין לא חל על זה דין ערלה (ילקו"י ערלה לגר"י ווסף פ"א ס"ד, משפטי ארץ לגר"י אפרתי ערלה פ"ו ס"א).
ה. הפירות שאסורים משום ערלה בין באכילה בין בהנאה אסורים איסור עולם (ש"ע ס"ח) אפילו אם ישאיר אותם אצלו עד אחרי 3 שנים, וכן אסור למכרם לגוי או להחליף אותם בפירות אחרים של הגוי או ליתנם במתנה לגוי (הרמב"ם ס"פ פ"ח הל' טז, ילקו"י ערלה פ"ב ס"א, עיין משפטי ארץ ערלה פ"י ס"ד).

ו. מותר למכור לגוי פירות עצי ערלה לשלוש השנים הראשונות לנטיעת העץ קודם יציאתם כיון שהפירות עוד לא באו לעולם (ש"ע ס"ט) שהרי אינו מוכר אלא את העצים ואין הערלה נוהגת בהם [אלא רק בפירות שיצאו] (כ"י ס' כדקדק הבית, ביאור הגר"א ס"ק מל). אמנם מן הראוי להנהיג שלא לעשות את המכירה הנ"ל מאחר שקרוב לוודאי שיכשיל בפירות ערלה ישראל אחר, ואם הפירות ימכרו בשוק באופן שיתבטלו ברוב הפירות שאינם של ערלה אין לחוש בזה אף מתורת מנהג לדעת הרשב"ץ יצחק יוסף (ילקו"י פ"ו ס"א) אך לנוהגים ע"פ ה"חזון איש" בכל מקרה אין למכור את העצים בארץ ישראל לגוי משום לא "תחנם" [בחו"ל מותר] (משפטי ארץ פ"א ס"ה).

ז. אסור לתת את פירות הערלה לבהמות או לבע"ח לאוכלם (הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ח ס"ט, משפטי ארץ פ"ו ס"ז) ויש להחמיר שלא לתת גם לבהמה או לבע"ח שאינם שלו או של הפקר (ילקו"י פ"ב ס"ט, עיין אורח תשובות ערלה לגר"י אביטן עמ' ע"א-ע"ב, משפטי ארץ פ"י ס"ה).

ח. איסור ערלה כולל את הפרי עצמו בלבד של העץ כולל קליפתו וגרעינו (ש"ע ס"א) אבל העץ עצמו וענפיו ועליו לא חל עליהם דין ערלה ומותרים באכילה ובהנאה (ש"ע ס"ב).

ט. אסור להשתמש בפירות של ערלה בשמנם או בקליפתם כחומר גלם להכנת צבע או כחומר דליקה וכן אסור להכין צבע מאכל מקליפות של פירות הערלה (הרמב"ם מאכלות אסורות פ"ט הל' כ, ילקו"י פ"ב ס"ב, משפטי ארץ ערלה פ"י ס"ז) ואף אם נטע את העץ במיוחד כדי לעשות מקליפות פירותיו צבע אעפ"כ יש לו דין ערלה ואסור בשימוש (ילקו"י ס' עמ' לה).

י. שמן של ערלה אסור להדליק בו את הנר, וגם נר של שבת ושל יום טוב אין להדליק משמן זה (ילקו"י פ"ב ס"ב, משפטי ארץ פ"י ס"ט) ולהדלקת נר חנוכה בזמן החיוב (חצי שעה) בלבד יש אוסרים ויש מתירים ואחרי זמן החיוב כולם אוסרים (ילקו"י ס' ס"ה, משפטי ארץ ס"ז).

יא. מותר להתרפאות בפירות של ערלה שלא כדרך הנאתן כגון: לעשות בהם משחה או תרופה, אבל אסור להתרפאות ע"י שאוכל את הפירות שנקראת הנאה כדרכה, אלא אם כן מדובר בחולה שיש בו סכנה (ילקו"י פ"ב ס"ט).

יב. אסור לקחת פרי של ערלה ולזורעו כדי שיצמיח עץ, ואם עבר ונטע מותר להשתמש בשתילים שצמחו וכן הפירות שיצאים ממנו מותרים (ש"ע ס"ב) [כמו כל עץ רגיל, מ"מ גם בכל עץ רגיל אסור לאכול את הפירות של 3 שהנים הראשונות בגלל איסור ערלה שחל בעץ החדש הזה שצמח] (ד"ע).

יג. יש מחלוקת פוסקים האם מותר לטילל בפרס שיש בו עצים עם פירות של ערלה כשמתכוון ליהנות מהסתכלות בפירות הגדלים בעצים אלו (ילקו"י פ"ב ס"ט) אולם שתילים שנטעו לנוי בלבד ולא לאכול מהפירות כלל כמו שנוטעים עצי דקל ברחובות העיר לנוי אין דין ערלה נוהג בהם [לענין זה] ומותר ליהנות מיופיים של הפירות (ילקו"י ס' משפטי ארץ פ"ו ס"ב).

יד. עצים שיש בהם פירות של ערלה ויש לפירות ריח טוב, אסור להריחם שזה בכלל איסור הנאה מפירות ערלה (ש"ע יו"ד ס' ק"ה ס"ז, אורח תשובות ערלה עמ' סז) וכל שכן אסור לברך על פירות אלו "ברוך אתה... הנותן ריח טוב בפירות", אבל על פרחים שבעץ [שמהם יתפתח אח"כ פרי הערלה] מותר להריח שאין ערלה רק בפירות (ילקו"י פ"ב ס"י).

טו. מותר לברך ברכת האילנות [בחדש ניסן או בתחילת חודש אייר כשעדיין יש פרחים באילני מאכל] על עצי ערלה שהם בתוך 3 שנים לנטיעתם כיון שסוף סוף לא נטעו באיסור ועוד שהברכה היא לא על ההנאה של הפירות אלא על כללות הבריאה (וכן דעת הגר"ל עובדיה יוסף זאק"ל, ילקו"י ערלה פ"ב ס' כ"ה, ש"ת יב"א לגר"ע יוסף ח"ח "אורח ס' כ, ש"ת רב פעלים לכן איש חי חלק אורח ס' ט) ויש נמנעים מזה משום שאסור להנות מפירות אלו (עיין משפטי ארץ פ"י ס"ח).

לעלון האיחוד דרושים תרומות לעדכון אוצר החכמה שמשמש את העלון לטל': 08-8644452

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

אותה בשחזור כדי להסוות את הגניבה ומילא את מיכל הדלק... הוא ראה עין בעין את הטובה שצמחה לו מכל המקרה בזכות בטחונו בה'.

איסור ערלה בא לומר לאדם שהפירות בשלוש השנים הראשונות לנטיעת העץ אסורים באכילה והנאה וצריך להשמידם, והשאלה זועקת: למה ציווה הקב"ה לעשות כן? למה לא לתתם לנזקקים ועניים המשוועים לעזרה ותמיכה? ובפרט כיום שהעצים מוציאים פירות מובחרים כבר בשנים אלו בזכות הטכנולוגיה המשוכללת של ימינו. והתשובה לשאלה זו ולתמיהות נוספות העולות בחיננו: "כי כך ה' ציווה!!!" הקב"ה שרוצה בטובתנו יודע מה טוב בשבילנו ואנו צריכים להאמין בזה! אמנם בחז"ל ובראשונים הובאו טעמים שונים לאיסור ערלה כדי לסבר את האוזן.

הרמב"ן מסביר: **הטעם למצווה זו** כדי לכבד את ה' מראשית כל תבואתנו מפרי העץ ותבואת הכרם, ולא נאכל מהם עד שנביאיהו קודש הילולים לפני ה', כיון שאין ראוי להקריבו לה' הנכבד בתוך 3 שנים לפי שהוא מועט ואין בו טעם וריח טוב, ורוב העצים לא יוציאו כל פרי עד השנה הרביעית לכן נמתין ולא נטעם עד שנביא ממנו קודש לפני ה', ונאכלם בירושלים מתוך שבח והלל לה', **ועוד** - כיוון שהפרי בתחילת נטיעת האילן מזיק לגוף ואינו טוב לאכילה ולכן נאסר. **טעם שלישי** - שיהא האדם מתעורר להלל ולשבח לה' על תחילת מבחר פירות אילנותיו כדי שיזכה לברכת ה' ויתברכו פירותיו...

אצבע אלוקים

מעשה שהיה

הממוקמת בגג ביתי, בתי היתה בדרכה לסוכה ושני קנקני זכוכית מלאים במיץ תפוזים טבעי סחוט בידיה. לפתע שמעתי קול רעש אדיר, נפילה, התנפצות וזעקות שבר, רצתי וראיתי בדיוק מה שחשבתי שאראה, בתי החליקה במדרגות ושני הקנקנים התנפצו, היא נפלה היישר על השברים שעשו שני חתכים גדולים ועמוקים בשתי ידיה. רצנו ל"טרם", חיכינו זמן רב ולאחר שסוף סוף התקבלנו לרופא, הוא בדק אותה ושלה אותנו לבית חולים. נסענו לתל השומר, לאחר המתנה של שעותיים במיון אמרו כי יש צורך שמומחה לכף היד יראה אותה והוא יחליט אם צריך לנתח או לא, הם חבשו את היד והזמינו אותנו ליום ראשון. כשהגענו 30 איש כבר ישבו בחדר ההמתנה, כולם שקועים ב"מוחק האישיות" המכונה "אייפון", כולם מסתכלים ולוחצים ומשחקים ומתכתבים אף אחד לא מדבר עם רעהו, לאחר שעה של שיחה עם בתי השתררה שתיקה.

פניתי לבחור עם קוקו שישב לצדי "כמה זמן אתה מחכה?", "לא יודע" הוא עונה מבלי להרים את ראשו לראות מי השואל, "אין לך מושג מה קרה לה, היא נפלה על שני קנקני זכוכית שהתנפצו ונחתכה בשתי הידיים, מסכנה יש מצב שיש לה קרע בגיד". זה גרם לו להזיז חצי אישון לשניה מהאייפון, "אני הולך לשבור את כל קנקני הזכוכית בבית, מי בכלל משתמש היום בקנקני זכוכית?" ודווקא המשפט הכי משעמם שאמרתי היזז אותו מהמכשיר הנייד, הוא הפנה אלי מבטו ואמר: "סלח לי, אדוני, אבל אתה מבייש את הכיפה שעל הראש שלך". הייתי בהלם, לא מבין מאיפה זה בא לי, "מה קרה? היית אומר לי שאני מפריע לך..." "אין קשר, תגיד לי אתה דתי, נכון? מאמין באלוהים?", "ודאי" השבתי. "אתה באמת חושב שהקנקן עשה חתך לבת שלך? אתה חושב שאם תקנה קנקן פלסטיק זה לא יקרה?", הסתכלתי עליו כאילו נפל מהירח והתחלתי להסביר שהתכוונתי בשביל הבטיחות אך הוא קטע אותי: "לא צריך הסברים, אני את האלוהים ראיתי לבד, אתה רואה את האצבע שלי? דרכה ראיתי את אלוהים". והחל לספר: "אני גר בהוד השרון, צמוד לבית כנסת, בכל שנה בחודש אלול מתחיל להיות בלגאן, בשעה 5:00 לפנות בוקר אני מתעורר מהסליחות, כל שנה חרקתי שיניים אבל השנה החלטתי לעשות לזה סוף. שהגיע חודש אלול, כיוונתי שעון מעורר ל-3:30 בלילה ניגשתי לבידי"כ, פתחתי את ארון החשמל, משכתי את הכבל הראשי וחתכתי אותו וחזרתי הביתה לישון. התעוררתי שוב ב- 4:30, שמעתי אותם מגיעים ולא מצליחים להדליק את האור ולאחר מספר ניסיונות הם הלכו לבית כנסת אחר. עברו יומיים שקטים, הייתי מרוצה מעצמי וביום השלישי שוב קולות וסליחות, הם הזמינו חשמלאי שאיתר את הקרע ותיקן את התקלה. למחרת שוב חיבלתי בכבל

ושוב הם נאלצו ללכת לבי"כ אחר. באותו יום הלכתי לעבודה כרגיל, אני עובד בחברה גדולה העוסקת במחשוב. הייתי צריך להוציא מסמך ממגירה שהיתה ממוקמת מתחת למחשב שרת הראשי, המגירה לא נפתחה כי המחשב שרת ישב עליה ומעליה שרת נוסף. ניסיתי להחזיק את השרת העליון כדי להרים את זה שמתחתיו ואז... שני השרתים נפלו זה על זה וביניהם.. האגודל שלי, צרחתי מכאבים כל המשרד רץ אלי, הרגשתי כאבי תופת הביאו לי קרח ומים, לא הצלחתי להזיז את האגודל, היא פשוט התנתקה ממקומה והיתה מדולדלת בלי שום שליטה, הלכתי לאורתופד שערך לי צילום ואמר שהעצם יצאה מהמקום, ושלח אותי למומחה שיחזיר אותה למקום. הגעתי למומחה. הוא ניסה להחזיר לי מספר פעמים אך ללא הצלחה. לא יכולתי לסבול את הכאב הנורא וצרחתי בכל פעם מחדש. הרופא היה המום: "זה לא יתכן, אתה שמעת את הקנאק, אני לא יודע מה קרה כבר 30 שנה אני במקצוע וזה לא נכנס משום מה... אולי אם אני אקבע את האצבע עם גבס וסד זה יסתדר", הסתובבתי שבועיים עם גבס וסד אך הבעיה לא נפתרה. חזרתי הביתה מיוסר כולי והבנתי שהסתבכתי עם האגודל שלי, יצאתי מהרכב וראיתי שני דתיים מבית הכנסת, אחד מהם פנה אלי: "תקשיב, אמרו לי שאתה מומחה במחשבים, יש לנו בעיה, לאחרונה מישור מחבל לנו בחשמל ואנחנו רוצים להתקין מצלמות אבטחה, יש לך מושג למי לפנות?" איך שאמרנו זאת הבנתי שקיבלתי עונש, הכל מאלוקים, חטאתי לו ואהיה חייב לתקן זאת, "תנו לי לברר, אני אחזור אליכם". בשעת תפילת מנחה הלכתי לבידי"כ, שמתי כיפה על הקוקו ועמדתי לתפילת מנחה, הגבאי פנה אלי: "בררת?", "אין צורך" השבתי "עשיתי בירור וגיליתי מי מתעסק לכם עם החשמל". "אין עליך, מי זה?" שאל הגבאי, "אני... מאוד לא נעים לי, אני גר צמוד לבידי"כ וקצת הפריע לי הסליחות שלכם ואני חיבלתי בכבל החשמל, חטאתי לאלוהים וקיבלתי את עונשי" אמרתי והרמתי יד מגובסת והוא הבין "עכשיו באתי לבקש סליחה ולשלם את הנזק ואפילו לתרום לכם אם אתם זקוקים למשהו", פיו נפתח ונסגר מתדהמה. "תראה, החשמלאי אמר שאנו צריכים להחליף כאן את התאורה אז אנו עושים מגבית, תוכל לעזור ולהשתתף?", "אני לוקח עלי הכל" אמרתי וכך עשיתי, החלפתי להם את כל התאורה והוספתי שני מזגנים, הכל על חשבונאי. כעת אתה מבין מדוע אני כועס שאתה אומר כך, הכל משמיים, אתה תראה שלא אצטרך ניתוח" אמר, נכנסנו לרופא ונקבע לבתי ניתוח ביום שלישי, יצאנו וחיכינו לבחור שיצא אף הוא. שיצא הפטיר: "הפרופ' הזה לא מבין כלום, הוא אמר שצריך ניתוח. "תקשיב, אם הוא אמר אז צריך" השבתי "נפגש כאן ביום שלישי, תראה שלא יהיה ניתוח". נכנסנו ראשונים לחדר טרום ניתוח, הרופא סימן בטוש היכן צריך לבצע את החתך. הוא נכנס אחריו וגם לו שירטט הרופא סימון בידו "תקשיב אדון רופא, אני לא אכניס אותך לעניין, אבל יש לי ידיעה שלא אצטרך ניתוח" הרופא הביט בו נדהם, "אולי תנסה לדחוף את האצבע למקום?" הרופא ניסה ו... האצבע בפנים!!

הוא הודה לרופא ונפרד מאתנו "רגע", קראתי לעברו "תקשיב, את הקשר עם אלוהים לא גומרים עד שמתים, אתה לא סגרת חשבון, עכשיו פתחת חשבון...", "למה אתה אומר כך?" הוא שאל. כי כעת ראית מול עיניך משהו נדיר, אצבע אלוהים ממש. לא תוכל לומר שאינך מאמין באלוהים!" "יש בזה משהו" אמר, "אז אם כך, אתה צריך ללכת ללמוד מה הוא רוצה ממך, איזה תפקיד יש לך בעולם, אחרת פספסת הכל!!", "לא חשבתי על כך" השיב. "קח את הטלפון שלי, ניפגש בעוד כמה ימים ותשמע מה יש לי לומר" הצעתי לו. וכך עשינו, יצרנו קשר ואני בטוח שבמקום הקוקו תתנוסס שם כיפה בקרוב.

הלכות ערלה (א)

פינת ההלכה

א. פירות העץ היוצאים בשלוש השנים הראשונות לנטיעת העץ הינם ערלה ואסורים באכילה והנאה (הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ה הל' ט, שו"ע יו"ד סי' כ"א).

[ערלה מלשון ערל ואטום ונסתם מלהנות ממנו כלל] ובשנה הרביעית אין הפירות מותרים באכילה אלא רק אחרי פדיון (שו"ע ט"ז ס"א) ומשנה חמישית והלאה הפירות מותרים לגמרי [אחרי הפרשת תרומות ומעשרות] (שו"ע ט"ז ס"א) שכתוב בתורה (ויקרא יט, כג) "וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ המאכל וערלתם ערלתו את פרו, שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ובשנה הרביעית יהיו כל פרי קודש הילולים לה', ובשנה החמישית תאכלו את פרו להוסיף לכם תבואתו, אני ה' אלוהיכם".